

Megjelen minden második
vasárnap.

lapfolytonos és lefelől szerkesztő:
RÁTS GYULA

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Sopron, Ó-gabonátér 18. sz.

ELŐRE

FÜGGETLEN KRITIKAI BETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

helyben hához szállítva vagy vidékre
postán küldve:

éves előre	6 K
fél előre	3 K
negyed előre	1 K 50

Egyes szám ára 10 fillér.

Bírdetéseket felvesz és jutá-
nyosan közöl a kiadóhivatal.

A kisemberek csodje.

Szomorú idők járnak nálunk a kisemberekre, kisiparosokra, kereskedőkre, kisgazdákra és szerényebb fizetésű hivatalnokra és szolgákra, akiknek jövedelmük alig elegendő a megéltesre. Ezek csak akkor boldogulhatnak, ha a kiadásukat arányba tudják hozni a bevételeikkel. Pedig ép ezeknek nehéz mindig és minden körülmények között az éppen náluk oly könnyen felbukkanó egyensúlyra megtartani. A megélhetési viszonyok megváltozása, az előre nem látott csapások által előidéztet nem várt nagyobb kiadások sokszor keresztek számadásukat és végkép elveszték.

Az egyetlen mód, melyet a kisember ilyen esetekben magán segíthet, az ólósó, gyorsan nyitított, könnyen hozzáférhető hitel. Ez azonban előtte csak hírből ismert fogalom. A nagyobb pénzintézetek bezárják előtte ajtajukat, egyrészt azért, mert a kisembereket nem tartják hitelképeseknek, másrészt meg azért is, mert nem foglalkoznak kisebb kölcsönügyletekkel. 1000 koronán aluli kölcsönök reputációjukkal összeegyeztethetők nem tartják. A kisember szorult helyzetében azután a kisebb pénzintézetekhez vagy hitelközvetítőkhöz kénytelen fordulni. Nem is beszéve arról, hogy a szövetkezetekhez több tagként be kell lépnie, szerencséről beszélhet, ha 80%-os kölcsönözhet. A legtöbb esetben azonban ezek az „áldásos” intézetek működése a 80%-on felül szedett illetékek és költségek által ezrivel fojtják meg és teszik tönkre a rájuk szorulókat.

Ilyformán jutunk a kisemberek csodjéhez. Ezt pedig meg kell akadályoznunk feltétlenül és minél előbb.

Es ehhez talán az államnak is volna egy kis köze. Mi vagyunk az utolsó, akik az államtól valami különös támogatást vagy gazdasági tevékenységet követelünk vagy várunk. Sőt, az első vagyunk, akik másnak pénzen egyesek különleges támogatása ellen érvényesen tiltakozunk. De ez esetben, eltekintve az emines állami érdekektől, melyet a kisemberek helyzete képez, oly irányú segítségkioról volna szó, melyet csakis az állam irányíthat és vezethet, annál

is inkább, miután csakis ő rendelkezik a megfelelő eszközökkel.

Ugyanis, 1906 év derekán Drexler József dr. csepregi közjegyző „a jövő néphitelintézete” címen tanulmányt tett köze, melyben ritka szakavataltsággal és mérgitább érzéssel a népszerűnyom iránt a postatakarékpénztárt javasolta néphitelintézettnek nem is annyira átalakítani, mint inkább csupán beállítani. Ez a mi véleményünk szerint is az egyetlen helyes, könnyen és hamar keresztül vihető mód, melylyel a válságos helyzetben segíteni és e kérdés véglegesen és údvhözny megoldani lehet.

Ez a tanulmány eafolhatatlan logikával és dönthetetlen érvekkel mutat rá a kormány azon mezdő törekvésére, mely ez irányban az 1898. évi XXIII. törvényekben, illetve a „Központi Hitelközvetítélet” létesítésében rejlik. A tavalyi pénzügyi válság közepett teljesen csodott mondott, és mindenki, aki ezen intézet valamely főkéjét valaha össze-kötletésben állt, ma már tudja, hogy az, ha jobb is a semminél, de epenséggel nem alkalmas a kisemberek hiteligenyeik kielégítésére, az e teren mulatkozó végzetellen hiányt pótolni, a nyomor terjedését megátolni.

Ramutottat e tanulmány arra is, hogy a postatakarékpénztár ily áldásos intézményvé való átalakítását mily esékely formásgok és intézkedések fogamatosisával lehetne eszközözni.

Ez eszme keresztülvittele érdekében, határozott tudomásunk szerint, annak idején illetékes helyen komoly lépések is letettek, hogy azonban ezen elre-
való ádvós dolog, hol és miben akadt meg, azt lefeljebb sejtjük. A kisemberekrol van szó, azoknak pedig mervado helyen igen kevés szószóloja van. Magat azokert exponálni hátalan, vagy legalább is haszon nélküli dolog, tehát nem érdemes velök vesződni.

Mi azonban ezt a dolgot sürgetjük, tudni óhajtjuk, hogy miért és hol alszik s további fejlődését élenk érdeklődéssel fogjuk kísélni. Ha a szükség segítünk ebrentartatásán; megérdemli a fáradságot, milliók boldogulhatasáról van szó.

A színház átalakítása.

(-h.) Arról már megemlékeztünk, hogy a városi színház szegénytelen állapotján a tanács 50.000 korona költségen építési új előcsarnokkal és fojtórakkal akar segíteni. Közutadomása az is, hogy Ráth Gyula fel-szólalása folytán, az utolsó városi köz-pyülés ezt az ügyet kiegészítő jelentéstétel-
és részletes költségvetés előterjesztése cél-jából vissaadta a tanácsnak. Amint most a lapok jelentik, a mérnöki hivatal által Ráth Gyula újmutatása nyomán készült új terveik szerint a színház megfelelő tartozású: 150.000 koronába kerülne. Hogy a mérnöki hivatal ezen 150.000 koronával mit és miképp akar átalakítani, azt nem tudjuk, de azt már határozottan állítjuk, hogy vagy szakszerűtlen munkát akar végezteni, vagy pedig oly horribilis egységáratkát vett alapul, melyeket a város önköltségileg végzett munkálatok ösmert drágasága sem képes igazolni.

Mi rágeztünk az annak idején tett kijelentésünkhöz is ismételjük, hogy a színház szükséges átalakítása 90.000 koronánál nagyobb összeget aligha fog igénybe-venni; és miután — mint azt szintén már kijelentettük — ez az összeg a város teher-viselési képességét messze túlhaladja, se-gélyre pedig kiltatás nincs, ezen költség-sé-kéll, hogy a színház hasznosításából nyer-jenek fedezetet. Ismételjük és hangsúlyozzuk: kéll, mert amilyen bizonyos, hogy a színház mai állapotában meghagyni nem szabad és nem lehet, epoly bizonyos, hogy a város saját erejéből 90.000 koronát a színházra nem kiltethet és más kivezető út nincs. Ez ellen a „Soproni Napló” báha érvel azzal, hogy a színházat nem lehet berbe adni és mert tiszteletreméltó elődeinket nem sarkalt a színház jövedelmektésére irányuló törekvés, anyagi előnyöszeres nekünk sem lehetget szemünk előtt. Az érvelés hamis. Mert eltekintve attól, hogy elődeink sok mindenteféle dolgot nem tördeltek, amivel nekünk a haladás és megváltozott viszonyok folytán nagyon is törődni kell, ez esetben nem is anyagi előnyöszerés a tisztevisünk, hanem annak a lehetőség-
nek megteremtése, hogy mint a „Soproni Napló” írja, ezt a „megbecsülhetetlen értéket, minden városnak büszkeségét, a művelődés templomát, a szellemi javak kincsruháját” önmagához, mellyel formá-tarthassuk. Elképzelhetének tartja ő is, hogy az épületet olynek nagyságtak meg, hogy abban néhány kiadható üzlethelyiség legyen, de azt már nem, hogy ez a szükség összeg amortizációját is meghozhza.

Pedig lám, mi városi főmérnökünk genialis tervezőket ösmertet. Ég fantázia-val, koncepcussal is Pályadit nyert műb-
vénestte ki városunk 1000 év múltány jövedelmét. Ő se bírna e fogas kérdést meg-oldani? Avagy ezzel is ugy van, mint a

Gummisarok, cipokrém, cipósámfa, cipókötő, szállagtartó, gyöngycsokor

és mindennemű díszmű bőrök nagy választéka.

Világhírű „O'SULLIVAN” gummisarok

és „IDA” cipokrém egyedüli raktára

FLEISCHER JÓZSEF UTÓDA

börkereskedésében

SOPRON, SZÉCHENYI-TÉR 20.

Stessel Simon, mindennemű faanyag és tűzifa raktára (Deák-tér 4. szám.)

város pénzügyi zavarából kimentő, az iróasztala föléjában garasztaszóra elhelyezve terveivel, melyekkel majd csak a megfelelő részesedés biztosítása esetében hozható elő? Am legyen. Csak ki azokkal a tervekkel, megfizetjük, ha megőrjí a pénz. Elővező gyűléstünk hasznát a tervező, ha rászolgál. Így gondolkodnak Amerikában is. Angliában is; és mint látjuk, itt is, ott is mindkét fél jól jár vele.

Addig azonban mi is ajánlunk valamit, még pedig minden fenntartás nélkül. Nincs az országban város, mely kávéház dolgában oly szegénytelen mostoha volna elátva, mint Sopron. Sokat beszéltek már erről, panaszokdunk is miatta elegend, de történelmi nem történelmi semmi. Itt az alkalom ezen a hajón is segíthet. A színház átalakítása kapcsán, aránylag csekély költséggel, oly modern kávéháznak megfelelő helyiségeket is építhetnek, melyek a modern igényeknek minden tekintetben megfelelnek. Alábbi séma szerint:

Kávéházi helyiségek	Előcsarnok és fejárók	Nézőter	Színpad

A tervbe vett előcsarnok és fejárók elő a Petőfi-ter felől részén könnyebb anyagi megfelelő helyiségeket a kávéház számára emelve, azokat a Petőfi-ter parkizótól részének bevomása és kello kihasználása mellett nyári kioszkjaink is használatuknak.

Az így esedéig tényleg szükségöss 130.000—145.000 korona; a most már komolyan számhárvolt 2500 koronás figyelműveltséggel öszvegelvenden (amellyel ami közel 100 év előtti elődök szintén nem törődtek) ezen kávéház bőrszeregőbe amortizálathatna is.

Ami az előcsarnokhoz szolgáló helyiségeket illeti, azok két oldalt a színház színház-utcai és Ozabona-ter felől oldalon helyeztessen el, amint az a budapesti Vigadónál nyert alkalmazást. Maga a kávéház pedig jóformán teljesen el lehetne különítve a színházról és az építkezés sem el nem csúszna a színházhoz, sem egyébként kárára nem volna. Sőt ellenkezőleg: A részletter készítőjének itt meg igen szép ambíciókat ter nyílna Sopron 1000 évi múltján kepeinek egy parányi kis részecskéit hamarosan megvalósítani.

Kendertermelésről.

(A gazdálkodásügy helyelmébe)

Hazánkban azon vidéke a legmodorabb és leggyógyosabb, ahol a nép kendermiveléssel foglalkozik. Ilyen vidéken vagyok néptanító s 25 éve látom, mily nehéz, de jövedelmező munkával jár a kendertermelés. A bácskában 6 nm, a holdanként hozama a törtöt vagy tílot kendernek s ha átlagos 60 korona árát is figyelembe vesszük, arra a tapasztalatunk jutunk, hogy a kendertermelés az a mozdulatosság terén a legfőrdelműzőbb egyike. Nem esoda tehát, hogy azon községek lakói a legjobbak jövedelmük örövendék, ahol kendermiveléssel foglalkoznak.

Dicsőretet érdemel a földművelésügyi miniszternek azon kísérletének, melyben az egyes városképek a kendermivelés terjesztésére s meghonosítására szolgálja fel. S ha az csakugyan sikerül, hazánk egy jobbak boldogabb jövőnek vez elebe.

Fővölket szolgált Biharban lettem próbát a kendermiveléssel. Probának 10 kat, holdat vettem be. Az eredmény fenyves volt! A 10 holdon 91 nm, 63 kg, tílot kender termett, tehát a holdanként hozam 9 nm, feáll volt. Míndán az ottani nép nem értéke a kenderkült munkát a munkásokot s a szerszámokat Bácskából vitettem Biharba. Az ottani nép azonban érdekeltől a kender-

mivelés iránt s lassacskán bele is szokott névülget a munkába, amit magából a nép szájából a következő szavakkól vettem ki: „A jó lsten még csak pár évre hozná ide a bácskai svábokat, hogy egészen megtanulhatnánk a kendermivelést! Sok pénzt kerestünk általuk! De mivel két urnak szolgál nem lehet, a műveléssel Biharban mielőbb fél kellett hagyni.

Érdekes volt, midán a bihari nyers kenderből egy márcokál Baleszre hoztam mutatónak. Általános föltűnést keltett a bihari kender arany színe és nagysága, ugyannya, hogy egy gazdag sváb Vetter ezt mondta szóról-szóra: „40 éve vagyok már a saját gazdám. 40 éve mivelék kender, de ilyen szép kender, mint ez a bihari, életemben még nem láttam. Képzhető, mily zengeteg vagyok nekem ott parlagon azért, mert a kendertermelést nem űzük. A bálókba göngyölt kender egy budapesti cégnek adtam el. Mídon a kender Budapestre érkezett s a városi cég látta svábjaim (bácskai kendermunkások) lábán a edesérti pascsát, azonnal írt az ő utbaigazításuk szerint ide s garnada száma hozatta a bácskai pascsát és megkedvellette a bihari néppel ugyannyira, hogy mind most Biharban s különösen helyesen is készítk, minden bolban árulják!

Igy többek között sikerült a bácskai pascsa viselését is behozni, míaltal megszabadítottam az ottani munkásnépet a nehéz eszima viselésétől, különösen így nyáron. Amídon egy nagy-munkások) lábán a edesérti pascsát, azonnal írt az ő utbaigazításuk szerint ide s garnada száma hozatta a bácskai pascsát és megkedvellette a bihari néppel ugyannyira, hogy mind most Biharban s különösen helyesen is készítk, minden bolban árulják!

Jelöl soraimmal az az óhajom és céloim, hogy a kendertermelést hazánkban kicsiben és nagyban önértékből meghonosítsuk, mert ha sikerül, a nép boldogulását fogja látni benne.

Góthárd Sámuel

ev. tanító Balesz (Bácska).

Népgyűlés az új bortörvény ellen.

Sopron, 1909 március 8.

A kis szőlőgazdákak létevérdékükben meg-tanúdo új bortörvény szerelnes rendelkezése ellen a radikálsok f. hó 7-en a Pannónia leher termében igazú impozitáns látogatott népgyűlést tartottak. A terem zsúfolásig telt meg és sokan, kik már helyet nem találtak, jöde előtt távoznunk voltak kénytelenek. A soproni gazdapolgárok így impozitáns nyilvánított érdeklődésükkel szemben szinte értéttelen, hogy a helyi lapok, — igaz a szállingszobák része — ezen gyűlésről egyáltalán nem, de a számontevőbb közül is, in párt lapját ide nem számítva) eseménst kelte és azok csak 90 sorban emlékezték meg ezen minden este meg nyelrehatóbb következményekkel járó eseményről. Ja, de koren a magyar politika. — A páterdek. — Annak ára van, meg pedig nagy ára és akinek azt meg kell fizetnie, az a keneskedőnek, az igaz, a földművelés, a közérdek, a nép.

A hatóságok Kerehnyágyer lapot képvisel.

A népgyűlés egyhételőt nevében Rath Gyula üdvözölte a megjelenteket. Előnök Dáhnér Sámuel és Friedl Lorincet, jegyzőnek Fleischhacker Károlyt és Singer Lajost választotta meg a népgyűlés.

A hatóságok Kerehnyágyer lapot képvisel.

Az első szónok, Holzmann Teofil, népszórákban világotlatta meg a városi gazdapolgárok gazdasági helyzetét és tenyekkel bizonyította a helybeli soknéva 48-as reform-egyesület-wirtschafts-stb. párt adatlán és népművelés iravazatát. Ennek helyettes közegélt néhány városi ügyet is vele boncsak áll, mely alkalommal az ezeknél mindenkép

nyilvánuló páterdekétek átkos hatását orosztora kényemen.

Utána Rath Gyula emelt szót. Az új bortörvény lényegét, kollektívának történetét fejtegette szakszerűen. Kimutatta, hogy ez a törvény nem a kis szőlőgazdák érdekében készült, hanem jóformán kizárólag azért, hogy a tokai borvidékének a nyulsnak koldó védelmet. A törvény valójában szabadság város fölkelt az a kényen átfátható edézet húzódik végig, hogy az udvaroknak hamisítatlan tokai biztosítások. Szónok ismételt hangos helyeslés által félbeszakítva tanúságosan magyarázza az új bortörvény lényegét és sikerült előadását osztalán elismerésben részesül.

Végül Zsombor Geza mázfél órai hatalmas beszédében, metsző gúnyval és nagy hatással fejtegette az új bortörvény szerelnes pontjait. Az általános, sikerült bevezetés alkalmával említi, hogy a politikai üldözösek közepett ellenfeleit őt farsádnál utón is győzve látta és önkény, valamint becsülettel tanúságosan magyarázza. De, — így mondja — „oly hosszú időre, hogy állandóan emelgetnek és állják azért küzdeni, amit jónak, helyesnek és nére érdekében valónak találok, engem becsülni nem lehet. És ha már ott kiám fekszen majd a Széchenyi temetőben, — így hiszem — szellemem éjfélok meg ott is ki kell sirjaló és nép-gyűléseket fog tartani”. — A beszéd legnagyobb részét az új bortörvény pontokéért eszméltetése képezte. Itt következőkben 4. §-ig szigorító rendelkezések hiányában a bornagykereskedőnek a bornamistásat semmiképp sem tezik lehetetlenné. A 13. § értelmében a szőlőgazda alakiságón, sőt általa meg sem akadályozható esélyek miatt szabadság vesztéssel büntethető. A 32. § mindazoknak, kik saját termésméket kimerik vagy azt kicsiben árusítják, a törklybörkeszítését tiltja meg. A 33. § a mi viszonyunk mellett a bornagykereskedő közegélt a bornamistás bejelentése felett intézkedik. A 29. § szerint a törvény ellen vetőnek a bormérséi engedély 5 évre megvonható. A 45. § előira, hogy ellenőrzés céljából a pénzügyi és ellenőrző közegéltnek esedéig rendőri asistencia mellett har mikor a pindecbe belpelhetnek. Különös ékeskedést és haragot szült szónokának az a bejelentése, hogy Székely K. és társai,

a soproni szőlőművelésosztályok mevében ezen törvény megoklását a földművelés miniszterhez üdvözítő táviratot nemeszettek és kérték, hogy annak leg-szigorúbb végrehajtásáról gondoskodják, valószínűleg hogy ugyanezen csoport az utolsó városi közgyűlésen ezen ügyben a szőlő-gazdák érdekében ellen agáltak és szavaztak.

A általános és hangos létszével fogadt beszéd után a népgyűlés egyhangú állásfoglalást hozott a javaslatot fogadott el, mely szerint felkérni a kormányt, hogy a bornamistás a törvényben kifejezetten komolyan üldözök és amennyire csak lehet azt lehetetlenre tegyék, azonban a kishözögyűlést csak gyűlési eseményként is lehetetlenre töv. 13. 14. 30. 32. 33. 39. és 45. §-át a kormány részben változtassa meg, részben pedig egészen törölje; az ország összes bormérséi egyesületét pedig szőlőmunkások fel ezen aközöb való esatlakozásra.

Ez a népgyűlés egyen csak esztános választ, az új annak a néhány vakmerő handabandázására, akik a szőlőművelés terjesztése hatása alatt a soproni bornamistások nevében üdvözöttek a földművelés minisztert ezen legújabb mester-művészet és meg kérték, hogy ezt a bortörvényt a legnagyobb szigorral vegye is hajtsa.

